

AYAAN HIRSI ALI
NECREDINCIOASA
Viața mea

Cuvânt înainte de Christopher Hitchens
Traducere din limba engleză de Miruna Andriescu

POLIROM
2022

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i> (Christopher Hitchens)	9
Introducere	17

Partea întâi

COPILĂRIA MEA

Capitolul 1. Legături de sânge	21
Capitolul 2. Sub ramurile de <i>talal</i>	39
Capitolul 3. De-a prinselea în palatul lui Allah	59
Capitolul 4. Orfani și văduve care plâng	80
Capitolul 5. Întâlniri pe ascuns, sex și miros de <i>sukumawiki</i>	86
Capitolul 6. Îndoială și sfidare	119
Capitolul 7. Deziluzie și amăgire	160
Capitolul 8. Refugiați	185
Capitolul 9. Abeh	206

Partea a doua

LIBERTATEA MEA

Capitolul 10. Fuga	231
Capitolul 11. Judecata bătrânilor	251
Capitolul 12. Haweya	264
Capitolul 13. Leiden	291
Capitolul 14. Părăsindu-l pe Dumnezeu.	320

Capitolul 15. Amenințări	347
Capitolul 16. Politică	371
Capitolul 17. Asasinarea lui Theo	387
Epilog. Litera legii	411
<i>Mulțumiri</i>	429

În 1990, la Mogadishu, mult mai puține femei se îmbrăcau în haine occidentale decât în urmă cu zece sau douăzeci de ani. Mereu fuseseră o minoritate, dar acum erau vizibil mai puține. Ainanshie spunea:

— Înainte să apară Frăția, vedeai brațele și picioarele tuturor. Parcă nici nu le observam. Acum însă, când femeile se acoperă atât de mult, mă gândesc doar la șolduri rotunde, brațe mătăsoase și părul mirosind a nucă de cocos. Înainte nu mă gândeam deloc la un gât, dar... Ah! Un gât e atât de sexy acum!

Colegele de clasă ale lui Ijaabo și prietenii lui Ainanshie din centrul comercial râdeau de logoreea Frăției și glumeau spunând că totul era dominație culturală arabă, dar, după câteva săptămâni, mulți deja purtau veșminte lungi și rosteau cuvinte în arabă. Nu era doar o mișcare religioasă. Membrii săi munceau din greu și erau inteligenți. Probabil primeau bani din Arabia Saudită, dar și mulți dintre adepții Frăției aveau propriile afaceri de succes, mai ales în domeniul transporturilor și al transferurilor de bani. Toți contribuiau la umplerea seifurilor Frăției.

Într-o după-amiază, după prânz, Ainanshie ne-a condus înapoi în cartierul mătușii Maryan, cum făcea mereu. Fiindcă o ura pe Maryan și tot clanul Marehan, ne lăsa cam la o sută de metri de casa ei. Chiar înainte să ajungem la colțul unde îi spuneam de obicei la revedere, o mână m-a înșfăcat de gât cu violență și am simțit lama ascuțită a unui cuțit lipită de gât. M-am uitat la Haweya: un bărbat sfrijit, cu ochi mari, negri și injectați, o amenința și pe ea cu un cuțit. Am crezut că era sfârșitul. Știam că Ainanshie era înarmat – mereu avea un mic pistol la el –, dar în acele împrejurări nu ne putea fi de mare folos.

— Aurul! a spus bărbatul care o ținea pe Haweya.

— Nu purtăm aur, am zis eu cu glasul sugrumat.

Cel care mă ținea pe mine a început să-mi pipăie urechile și gâtul pe sub șal, ținându-mi lama cuțitului lipită de gât. A rânjit:

— De unde vin fetele astea frumoase și înalte și cine e rahat-ul ăsta mic cu care merg pe stradă?

Bărbatul era din clanul Isaaq, îmi dădeam seama după accent. În Mogadishu erau mulți refugiați Isaaq. Veniseră din nord, unde se dădeau lupte. Mi-am zis că poate ne dă drumul dacă suntem și noi din clanul Isaaq, așa că am început imediat să

recit clanul bunicii, cum mă învățase ea. Ainanshie s-a prins, era foarte calm. N-a scos pistolul. Dacă ar fi făcut-o, bărbatul mi-ar fi tăiat gâtul într-o clipită.

— Vezi? Fetele astea sunt surorile voastre Isaaq, le-a zis hoților. Eu sunt căsătorit cu altă soră a lor. Le conduc acasă.

La fel de repede cum apăruseră, bărbații s-au făcut nevăzuți.

Așa că eu și Haweya ne-am dat seama că singure nu mai eram în siguranță pe străzile din Mogadishu. În fiecare zi aflam despre crime, violuri și case incendiate de jefuitori înarmați. Peste tot erau refugiați fără adăpost. Oamenii plecaseră de la casele lor, asemenea bărbaților din clanul Isaaq care ne atacaseră, se mutaseră în oraș și nu mai aveau nimic de pierdut, motiv pentru care umblau înarmați și erau mereu furioși. Și soldații patrulau înarmați. Deși încă nu știam, o mare parte din armată dezertase și se alăturase diverselor facțiuni conduse de clanuri din toată Somalia și toți abia așteptau să-și înfigă dinții în beregata lui Siad Barré.

Spre deosebire de luptele dintre clanuri, Frăția părea să aibă un caracter universal, deoarece cuprindea membri din toate clanurile. Dintre diversele grupuri, Frăția părea de departe cel mai de încredere. Pe măsură ce avea tot mai mulți adepți, mișcarea devenea mai îndrăzneată. Imamii Frăției au început să fie prezenți și în moscheile mari și nu se mai ascundeau în sediile lor semiclandestine. Auzeam tot mai multe zvonuri despre predici politice fățișe care anunțau că zilele guvernului sunt numărate și că venise timpul legii islamice.

Siad Barré a început să trimită trupe la moschei ca să împrăștie adunările mari. Trăgeau cu mitralierele pe deasupra mulțimii, ca să arate cine era la putere, și adesea unii erau uciși din cauza panicii create. După fiecare asemenea acțiune, Frăția se bucura de tot mai mult sprijin în oraș. Mișcarea căpătase o influență de temut în afaceri, spitale, școli și universități. Universitatea lui Ijaabo, Lafoole, de la periferia orașului, devenise aproape o enclavă a Frăției.

La mijlocul anilor '90, un grup de politicieni – oameni vârstnici care reprezentau practic toate clanurile – au publicat un manifest prin care îi cereau lui Siad Barré să demisioneze. I-au spus că țara era cuprinsă de haos și că ar trebui să cedeze puterea ca

să poată fi organizate alegeri. Siad Barré i-a aruncat în închisoare pe unii dintre ei. Perspectiva unei păci stabile în țară părea îndepărtată.

Rudele de la țară ale lui Maryan au cumpărat câteva mitraliere mici și au început să stea de veghe zi și noapte la poartă, cu cartușiere cu muniție la brâu. La fel era și la casele altor rude. Gărzi înarmate până-n dinți, adesea membri de la țară ai clanului, stăteau de pază în fața ușilor rudelor lor de la oraș, ca să le apere viețile și proprietățile.

M-am certat cu Arro și m-am mutat acasă la Ibado Dhadey. Într-o sâmbătă deosebit de nefastă, am hotărât să o vizitez pe mătușa Khadija, sora vitregă mult mai mare a mamei. Khadija era trupeșă și arogantă, aproape la fel de bătrână ca bunica, dar mai înaltă, mai impozantă și chiar mai rea de gură. În sinea mea, deja oftam când mă gândeam cum mă va ocări pentru că o vizitasem atât de rar în lunile de când eram la Mogadishu.

Am avut grijă să fiu impecabil de curată, mi-am călcat hainele și i-am luat un cadou. Khadija era draconică în privința etichetei. Condamna orice pronunție nefericită. Trebuia să aștepti să te salute, apoi o salutai expresiv la rândul tău, având spatele perfect drept.

M-am descurcat acceptabil la intrare, apoi ne-am dus în sufragerie să luăm ceaiul. Admiram camera, scaunele europene de epocă, cușitele și furculițele. Khadija era probabil singura femeie din Mogadishu care trăia așa. Eram atât de uluită încât, deși îmi făgăduisem să mă port cât mai bine, am săvârșit greșeala să mă las să cad de sus pe un scaun. Khadija s-a luat de mine imediat:

— Sărmana Asha nu te-a învățat cum trebuie să te așezi? Ești o maimuță?

Nu mai contenea cu jignirile, mă compara cu diverse animale de la care nu te puteai aștepta să aibă maniere și emitea și multe insulte pe jumătate mascate la adresa mamei, care nu mă educase cum se cuvine. Era un număr de reală virtuozitate din partea ei și, deși o parte din mine se simțea jignită, mă și minunam de stilul folosit – o limbă frumoasă, nobilă, sobră, rostită de o bătrână care stătea dreaptă ca o scândură, cu cea mai pătrunzătoare privire din câte am văzut vreodată.

Nu te revoltai, nu protestai când te dojenea Khadija. Dacă făceai asta, te alegeai cu un alt discurs despre caracterul tău slab, despre faptul că nu învețai nimic și că vei muri la fel de jalnic pe cât te-ai născut. Trebuia să o privești în ochi, să încuviințezi, arătând că ai înțeles. Așa am și făcut. Vedeam că stoicismul meu era pe placul augustei mele mătuși.

Când a terminat, Khadija a început să servească ceaiul. M-am întors spre ușă și am fost uimită văzând un tânăr care stătea în prag. Era extraordinar de chipeș și zâmbea larg, privindu-mi chinul. În mod cert, văzuse toată scena.

Khadija a făcut prezentările. Era vărul meu Mahmud, fiul fratelui mamei mele, unchiul Muhammad. Mahmud locuia cu Khadija când venea acasă din armată. Mama lui murise, nu se împăcase cu mama lui vitregă, așa că, încă din adolescență se înrolase soldat. Khadija nu avea copii, era stearpă, așa că dintre copiii familiei îl alesese pe Mahmud.

Politicoasă, i-am dat lui Mahmud vești despre mama, încercând cu greu să fac față privirii lui în care i se citea un interes sexual evident. Se uita la mine ca orice bărbat la o femeie, destul de fățiș, de parcă m-ar fi devorat.

Apoi Khadija m-a întrebat despre Abshir. Auzise zvonuri, desigur. Nu știam ce să spun, așa că i-am zis necontrolat:

— Țineam la el în felul acela, dar acum nu vreau să-mi petrec viața cu el.

Nu era deloc adevărat, deși a rosti adevărul despre astfel de lucruri pare întotdeauna o impolitețe în Somalia. Manierele Khadijei s-au schimbat brusc. S-a înclinat peste masă, ochii îi luceau, și a rostit afectuos:

— Dar, draga mea, am pe cineva perfect pentru tine!

A arătat spre capătul mesei, unde stătea Mahmud. Zâmbind, el părea să mă analizeze pe îndelete din creștet până-n tălpi. Eram destul de disciplinată? Destul de perseverentă? Destul de mândră? Sau eram o fată slabă și ezitantă, care cedează adesea și se lasă înfrântă de dificultățile vieții? Mă simțeam dezgolită, ba chiar mai mult, mă simțeam expusă.

Am trecut inspecția. Khadija m-a invitat joia următoare la cină, iar Mahmud a fost din nou prezent. La jumătatea cinei, Khadija a anunțat că se duce să se roage, a ieșit din cameră și

nu s-a mai întors. Am continuat să cinăm, extrem de politicoși, prefăcându-ne amândoi că nu era nimic neobișnuit. Mahmud m-a întrebat dacă fusesem vreodată în afara orașului Mogadishu și s-a oferit să mă ducă. Am contraccarat, invitând-o și pe Haweya. Ne spuneam unuia altuia „văr”: „dragul meu văr”, „verișoara mea iubită”, „frumoasa mea verișoară”.

A doua zi, Mahmud a venit cu o mașină să ne ducă la țară. Haweya îl mai întâlnește – îmi spusese cât de chipeș era vărul nostru Mahmud –, iar acum a făcut ochii mari văzându-i umerii puternici sub cămașa albă.

— Deci va fi iubitul tău? m-a întrebat ea în engleză și i-am răspuns tot în engleză:

— Nu fi prostituată. Ar fi incest.

Mahmud i-a spus Haweyei să traducă și ea s-a conformat. El a zâmbit iar, arătându-și dinții albi, și a spus:

— Nicidecum, frumoasa mea verișoară. Verii materni pot fi parteneri perfecți, așa mi s-a spus.

Haweya mai avea puțin și se lungea pe buze. Mahmud era absolut extraordinar, cel mai viril bărbat pe care îl văzusem, și m-am îndrăgostit de el. Era obișnuit să aibă inițiativa. Nu era rafinat, nici nu era un intelectual căznit, ca Abshir. Mahmud cita povești de demult și râdea copios; flirta cu mine fără să mă cruțe.

Când mă privea Mahmud, mă simțeam ca pe jar. Nu a făcut însă nici un gest cu înțeles sexual și a respectat toate conveniențele. Dădea impresia că mă dorea foarte mult, dar nu m-a atins nici măcar o dată. Eram verișoara lui. Onoarea familiei era în joc. Orice contact sexual între noi ar fi fost profund inadecvat și de neconceput. În sinea mea, mă gândeam totuși la așa ceva, dar n-aș fi putut nicidecum să fac eu primul pas.

Am început să ne întâlnim în fiecare weekend acasă la mătușa Khadija. Ea mă pregătea, vorbindu-mi despre oroarea de a te căsători cu un bărbat dintr-o familie străină și despre cât era de avantajos să te căsătorești cu un văr, căci familia va avea mereu grijă de tine.

— Sunteți foarte apropiați, vă veți înțelege.

Mi-a spus și că ar fi o greșeală să mă căsătoresc cu bărbați din subclanul Osman Mahamud, de pildă cu Abshir. Erau prea preocupați de politică, mi-a zis, și prea egoiști, plus că se căsătoreau cu alte soții fără ca măcar să-ți spună. Nu l-a pomenit

niciodată pe tata, dar știam unde bate. M-am bucurat că nu a vorbit despre el. Cu toată autoritatea pe care o emana Khadija, n-aș fi acceptat să aud critici la adresa tatălui meu.

Mătușa Khadija continua să fie arogantă, dar acum, după ce căzusem în plasa întinsă de ea, era mult mai prietenoasă cu mine. Nu se schimbase din vremea în care pusese la cale căsătoria părinților mei: era imposibil să rezști tertipurilor ei.

Mahmud nu mai avea un viitor în armata somaleză; de fapt, în scurt timp armata somaleză nu mai avea să existe. Ne-a spus că grupuri mari de militari dezertau, alăturându-se milițiilor clanurilor lor și luând cu ei arme și stocuri de muniție.

Khadija era singura noastră rudă apropiată care, în toată viața ei, îl susținuse pe Siad Barré. Răsturnarea comunismului impus de Siad Barré era iminentă, iar ea vedea asta ca pe o trădare a singurei speranțe pentru un viitor strălucit al Somaliei. După părerea mătușii Khadija, doar comunismul putea surclasa apri-gele diviziuni pe clanuri din Somalia, iar respingerea acestuia era doar o dovadă în plus a intereselor egoiste barbare și obtuze din sistemul nostru de clanuri.

Am ținut pentru mine propriile amintiri din comunism: statul la cozi lungi în soarele care dogora, vorbitul în șoaptă în casă, închisoarea tatei, bățile pe care le încasam la școală ca să cânt imnuri de slavă lui Siad Barré. În schimb, am întrebat-o despre Frăție, pe care încă o susțineam cu tărie.

Khadija a comparat Frăția cu cancerul, boala care o ucisese pe mătușa mea Hawo, când eu eram mică. A spus că Frații nu reprezentau adevăratul islam și nu îl cunoșteau cu adevărat pe Profet, dar că, deși erau puțini, se vor extinde ca tumoarea din sânul mătușii mele și ne vor devora țara din interior, până ce ne vor distruge la sfârșit pe toți. Mi-a spus să mă țin departe de ei.

Apoi Mahmud ne-a spus că primise o bursă prestigioasă ca să studieze în Rusia și că va pleca din țară peste câteva zile, probabil pentru mult timp. Înainte să plece, mătușa Khadija ne-a spus amândurora că era vremea să oficializăm situația. Nu m-a cerut de soție într-o scenă memorabilă, ca în Occident, cu pretendentul în genunchi. Khadija s-a ocupat de tot. Ea a vorbit, iar eu am fost de acord.